

Vstup do dospělosti a manželství nepředstavoval významné změny ve způsobu oslav Vánoc. Mnozí se potýkali s materiálním a finančním nedostatkem, který však podobně jako u majoritního obyvatelstva ke konci 60. let 20. století začal ustupovat. Ženy byly všechny vdané a měly děti, muž trávil svátky s nejbližšími příbuznými. Předvánoční úklid se s lety zmírnil, naopak většina začala klást větší důraz na vánoční výzdobu bytu adventními věnci, jmelím apod. V několika případech bylo možné se setkat s u jiných menšin neznámým používáním františků, purpury a tzv. Räuchenmännchen [vysl. rojchenmenchen, německy kouřící mužíček – pozn. aut.], figurky oblíbené v krušnohorském pohraničí, do které se dala speciální voňavá svíčka a kouřilo se z ní.⁵² Jedna z respondentek si do domácnosti pořídila v Německu oblíbenou figurku Nussknacker [vysl. nusknacker, německy louskáček na ořechy – pozn. aut.]. [...] *ze dřeva, slepená, vyřezávaná a vzadu je taková páka, která se zvedne a jemu se otevře pusa a tam se dá ořech, a když ta páka se sundá, tak ten ořech [se rozlouskne].*⁵³ (viz foto č. 45) Dodržování půstu se z přísnější formy úplného zákazu přesunulo na zákaz konzumace masa teplokrevných zvířat. Skladba jídla se měnila jen minimálně, např. místo filé se v poslední čtvrtině 20. století dal bez problému sehnat kapr. Tradice pečení cukroví závisela na fantazii a možnostech každé kuchařky. Vánočku většina respondentek do nedávna pekla domácí.

V žádné rodině nesměl chybět stromeček, v městském prostředí jedině kupovaný, i když si jej majitelé museli mnohdy upravit podle svých představ. Používaly se běžně

45. Tzv. Nussknacker, louskáčky na ořechy. Brno, 2016.

⁵² Viz *Vánoční františek*. Dostupné z <https://www.facebook.com/vanocni.frantisek1/posts/774235075976296>, citováno 20. 11. 2017.

⁵³ Michaela (*1934 Česká republika), výzkum 6. 9. 2016.